

Güneydoğu'dan 1,1 milyar dolarlık İHRACAT

GÜNEYDOĞU Anadolu Bölgesi'nden haziran ayında 1,1 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirildi. Güneydoğu Anadolu İhracatçı Birliklerinden (GAİB) yapılan açıklamaya göre, bölgenin haziran ayı ihracatı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 26,5 artarak 1,1 milyar dolara ulaştı. Açıklamada görüşlerine yer verilen GAİB Koordinatör Başkanı Mete Akcan, ihracatçıların uluslararası pazarlardaki etkinliğini artırmaya yönelik çalışmalarını sürdürdüklerini belirtti. Akcan, bölgeden 67 firmanın Türkiye İhracatçıları Meclisinin "İlk 1000 İhracatçı Araştırması"nda yer almasının üretim ve ihracat altyapısının gücünü ortaya koyduğunu belirtti. **İstanbul Sanayi Odası'nın** "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" listesinde de bölgeden 37 firmanın bulunduğu aktaran Akcan, bunun bölge sanayisinin üretim kapasitesi ve rekabet gücünün önemli göstergelerinden biri olduğunu kaydetti.

İmalat sanayinde daralma 27'nci aya taşındı

Ekonomik büyümenin öncü göstergesi olan imalat **sanayi** performansında en hızlı ve güvenilir referans kabul edilen **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye** İmalat PMI (Satın Alma Yöneticileri Endeksi) haziran- da 47,1'e gerileyerek imalat sektöründeki faaliyet koşullarında belirgin bir yavaşlamaya işaret etti. Böylece sektördeki daralma eğilimi üst üste 27'nci aya taşındı. Mayıs ayında sınırlı artış gösteren üretim ise haziran- da yeniden düşüş kaydetti.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat PMI anketinin Haziran 2026 dönemi sonuçları açıklandı. Eşik değer olan 50,0'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre mayıs ayında 49,8 olan manşet PMI haziran- da 47,1'e gerileyerek imalat sektörünün faaliyet koşullarında belirgin bir yavaşlamaya işaret etti. Böylece sektörün performansında zayıflama eğilimi üst üste 27'nci aya ulaştı. Mayıs ayında hafif artış gösteren üretim, haziran- da yeniden yavaşladı.

Anket katılımcılarına göre, üretimdeki yavaşlamanın kaynağında Orta Doğu'daki savaşın yol açtığı piyasa belirsizliği, yeni siparişlerde süregelen düşüş ve fiyat artışla-

rı gibi faktörler yer aldı. Haziran- da toplam yeni siparişlerdeki azalma belirgin düzeyde gerçekleşti. Bu gelişmede, mayısta artış gösteren yeni ihracat siparişlerinin yeniden düşüşe geçmesi etkili oldu. Benzer şekilde, satın alma faaliyetleri de mayıs ayındaki artışın ardından haziran- da yeni siparişlerdeki zayıflamaya bağlı olarak yeniden düşüş kaydetti. Firmalar ayrıca istihdamı azaltmaya da devam etti. Girdi maliyetleri enflasyonu nisanda ulaştığı yakın dönem zirvesinden gerilemeye devam etti ve geçen yılın kasım ayından bu yana en düşük seviyede gerçekleşti. Bununla birlikte, Orta Doğu'daki savaşın petrol ve diğer ham madde maliyetlerini yükseltmesi nedeniyle girdi fiyatlarında belirgin artış sürdü. Benzer şekilde, nihai ürün fiyatları enflasyonu da ivme kaybetti ve yılbaşından bu yana en düşük seviyede ölçüldü. Bölgedeki gerilim nedeniyle firmalar ham madde tedarikinde zorluklarla karşılaşmaya devam etti ve tedarikçilerin teslim süreleri haziran- da uzadı. Bununla birlikte, teslimat sürelerindeki artış şubat ayından bu yana en ılımlı düzeyde gerçekleşti. Son olarak, büyük ölçüde zayıf talep koşullarının etkisiyle firmalar haziran ayında hem girdi hem de nihai ürün stoklarını

azaltmaya devam etti.

İSO Türkiye Sektörel PMI haziran ayı raporu, zorlu faaliyet koşullarının sürdüğüne ve büyümenin az sayıda sektörde sınırlı kaldığına işaret etti. Raporun görece olumlu gelişmesi ise enflasyonist baskıların hafiflemesi sinyalleri vermesi oldu. Haziran- da takip edilen 10 sektörden yalnızca ikisinde üretim arttı. Yine de bu durum mayıs ayına göre hafif bir iyileşmeye işaret etti. Kimyasal, plastik ve kauçuk ürünler ile kara ve deniz taşıtları sektörlerinde üretim yeniden büyümeye geçerken, giyim ve deri ürünlerinde iki aylık genişleme sona erdi. En belirgin yavaşlama ise Temmuz 2025'ten bu yana en sert üretim daralmasının kaydedildiği gıda ürünleri sektöründe yaşandı. Yeni siparişlerde artış gösteren tek sektör kimyasal, plastik ve kauçuk ürünler oldu.

Sektörün yeni siparişleri son beş ayda ilk kez arttı ve bu artış güçlü gerçekleşti. Yeni siparişlerde en keskin yavaşlama ise tekstil sektöründe izlendi. Benzer bir durum, yurtdışından alınan yeni siparişler için de geçerli oldu. Yeni ihracat siparişlerinde kimyasal, plastik ve kauçuk ürünlerin yanı sıra giyim ve deri ürünleri de artış kaydetti. Haziran ayında girdi maliyetleri enflasyonu,

kara ve deniz taşıtları haricindeki tüm sektörlerde hız kesti. Girdi fiyatlarında en keskin artış elektrikli ve elektronik ürünler sektöründe yaşanırken, en düşük oranlı artış ise makine ve metal ürünlerinde ölçüldü. Benzer şekilde, haziran ayında nihai ürün fiyatları enflasyonu da sektörlerin genelinde yavaşlama gösterdi. En belirgin fiyat artışları elektrikli ve elektronik ürünlerde kaydedilirken, en ılımlı yükseliş ise giyim ve deri ürünlerinde gerçekleşti. Haziran- da en güçlü enflasyonist baskının gözlemlendiği elektrikli ve elektronik ürünler sektörü, aynı zamanda tedarikçilerin teslimat sürelerinde en belirgin uzamanın yaşandığı sektör oldu. Sektörün tedarikçi performansındaki bozulma Ağustos 2024'ten bu yana en yüksek oranda gerçekleşti. Teslimat süreleri kısalan iki sektör giyim ve deri ürünleri ile ağaç ve kağıt ürünleri oldu. Ağaç ve kağıt ürünleri sektörünün tedarikçi performansı, anketin başladığı Ocak 2016'dan bu yana en belirgin iyileşmeyi sergiledi. Son olarak, yeni siparişlerde ve üretim gereksinimlerinde görülen zayıflık, birçok sektörde istihdamın azalmasına yol açtı. Anket kapsamında izlenen 10 sektörden yalnızca üçünde çalışan sayısı arttı.

SANAYİ ÜRETİYOR, KÂR EDİYOR AMA KAZANCINI FAİZE VERİYOR!

İSTANBUL SANAYİ ODASI'NIN (İSO) 2025 YILI "TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU" ARAŞTIRMASI, TÜRK SANAYİSİNİN ÜRETİM VE İHRACATTA BÜYÜMEYİ SÜRDÜRDÜĞÜNÜ ANCAK FİNANSMAN YÜKÜNÜN GİDEREK AĞIRLAŞTIĞINI ORTAYA KOYDU.

İstanbul Sanayi Odası (İSO), sanayi sektörünün devler liginin belirleyici ve 1968 yılından bu yana aralıksız yapılan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması"nın 2025 yılı sonuçlarını açıkladı. İSO genel merkezi Odakule binası, Fazıl Zübü Meclis Salonu'nda düzenlenen basın toplantısında İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** tarafından 58'inci açıklanan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması" toplantısına İSO Yönetim Kurulu Başkan Yardımcıları **İrfan Özhamaralı**, **Cemal Keleş**, İSO Yönetim Kurulu Üyeleri **Vehtî Canpolat** ve **Hüseyin Çetin** de katıldı.

BÜYÜK SANAYİ KURULUŞLARI BİLE ZORLANIYOR
2025 yılı İSO 500 araştırmasına göre

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu, 698,8 milyar liralık üretimden satışla yine TUPRAŞ oldu. Zirvedeki yerini koruyan şirketi 538,3 milyar lirayla Ford Otomotiv ve 327,9 milyar lirayla Star Rafineri izledi. Oyak-Renault 235,5 milyar liralık satışla dördüncü sıraya yükselirken, Toyota Otomotiv beşinci, Arçelik ise altıncı sırada yer aldı. Savunma sanayinin yükselişi dikkat çekerken, TUSAŞ 140,9 milyar lirayla yedinci, ASELSAN ise 130,2 milyar lirayla dokuzuncu sıraya girerek ilk kez ilk 10'da yer aldı. Türkiye Petrolleri A.Ö. sekizinci, Mercedes-Benz Türk ise onuncu sırada bulunarak Türkiye sanayisinin en büyük 10 kuruluşu arasına adını yazdırdı. İSO Başkanı **Erdal Bahçivan**, sanayi kuruluşlarının son iki yılda üretimden elde ettikleri kârın neredeyse tamamını finansman giderle-

rine ayırmak zorunda kaldığını belirterek, "Bugün faaliyet kârının yaklaşık yüzde 85'i finansman giderleri tarafından tüketiliyor" dedi. Bahçivan, yüksek faiz ortamının büyük sanayi kuruluşlarını dahi zorladığını belirterek özellikle ihracatçı ve üretici firmaların finansmana erişimini kolaylaştıracak adımların atılması gerektiğini vurguladı.

ZİRVENİN SAHİBİ YİNE TUPRAŞ

Üretimden satışlara göre Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu 698,8 milyar liralık satışla bir kez daha TUPRAŞ oldu. Şirketi 538,3 milyar lira ile Ford Otomotiv ve 327,9 milyar lira ile Star Rafineri takip etti. İlk 10 sıralamasında dikkat çeken gelişme ise savunma sanayi şirketlerinin yükselişi oldu. TUSAŞ 140,9 milyar lira ile yedinci, ASELSAN ise 130,2 milyar lira ile dokuzuncu sıraya yerleşerek İSO 500 tarihinde ilk kez iki savunma sanayi şirketi ilk 10'a girmeyi başardı.

BORÇ YÜKÜ ARTMAYA DEVAM EDİYOR

Araştırmaya göre İSO 500 şirketlerinin faaliyet kârı 2025 yılında yüzde 57,1 artarak 641 milyar liradan 1 trilyon liraya yükseldi. Faiz, amortisman ve vergi öncesi kâr ifade eden FAVOK ise yüzde 37,5 artışla 1,8 trilyon liraya çıktı. Şirketlerin FAVOK kârlılığı da yüzde 12,8'den yüzde 13,9'a yükselerek operasyonel performansta iyileşmeye işaret etti. Üretim ve satışlarda büyüme yaşanırken sanayinin borç yükü de hızla arttı. İSO 500 şirketlerinin toplam borçları, 2024 yılında kaydedilen yüzde 40,5'lik rekor artışın ardından 2025'te de yüzde 30,8 yükseldi. Öz kaynaklardaki artış yüzde 15,8 seviyesinde kalırken, borçlardaki yükselişin bunun iki katına yaklaşması dikkat çekti.

İHRACATTA 104,7 MİLYAR DOLARLIK GÜÇ

Tüm zorluklara rağmen Türk sanayisinin dış pazarlardaki performansı güçlü seyrini sürdürdü. İSO 500 şirketlerinin ihracatı yüzde 8,4 artarak 104,7 milyar

dolara ulaştı. Araştırma sonuçları, Ar-Ge ve teknoloji yatırımlarındaki artışın da devam ettiğini gösterdi. Ar-Ge harcaması yapan firma sayısı 273'e yükselirken, yüksek teknoloji yoğunluklu sektörlerin toplam **sanayi** içindeki payı yüzde 7,6 seviyesine çıktı. **ISO 500** listesinde zarar eden şirket sayısı değişmeyerek 152 oldu.

Buna karşın vergi öncesi kâr oranı yüzde 2,6'dan yüzde 3,4'e yükseldi. **Sanayi-cilerin** uzun süredir gündeminde olan devreden KDV sorunu da büyümeye devam etti.

Şirketlerin devreden KDV alacakları yüzde 42,1 artışla 120 milyar liraya ulaşırken, **ISO** yönetimi bu durumun firmaların kaynaklarını sistem içinde kilitlediğine dikkat çekti.

SANAYİDE DÖNÜŞÜM SİNYALİ

ISO verileri, Türkiye **sanayisinde** emek yoğun sektörlerden teknoloji yoğun üretime doğru bir dönüşüm yaşandığını da ortaya koydu. Düşük teknoloji sektörlerinin payı gerilerken, savunma **sanayinin** yüksek teknoloji katkısının diğer sektörlerle yayılması gerektiği vurgulandı. Çalışan başına maaş ve ücretlerdeki artış yüzde 42,9'a ulaşırken, istihdamdaki sınırlı gerileme **sanayide** verimlilik ve nitelikli iş gücünün öneminin arttığını gösterdi. **ISO Başkanı Erdal Bahçıvan**, "**Sanayi** yalnızca ekonomik büyümenin değil, ihracatın, istihdamın, teknolojik dönüşümün ve sürdürülebilir kalkınmanın da temel taşıdır.

Sanayiye sahip çıkmak Türkiye'nin geleceğine sahip çıkmaktır" değerlendirmesinde bulundu.

İHRACATTA YÜZDE 8.4 BİR ARTIŞ GÖRÜLDÜ

Listedeki şirketlerin ihracatındaki artışlara ilişkin de bilgi veren Bahçıvan, "**ISO 500** şirketlerinin ihracatının yüzde 8,4 artışla 104,7 milyar dolara ulaşması, **sanayi** kuruluşlarımızın küresel pazarlardaki güçlü konumunu koruduğunu göstermektedir. AR-GE harcaması yapan firma sayısındaki ve toplam AR-GE harcamalarındaki artış ise yenilikçilik kapasitemizin gelişmeye devam ettiğine işaret etmektedir. Yüksek teknoloji yoğunluklu **sanayinin** payının yüzde 7,6'ya yükselmesi de geleceğe ilişkin umutlarımızı güçlendiren önemli göstergelerden biridir. Bunların yanı sıra halka açık kuruluş sayısının 91'e yükselmesi de, sermayenin tabana yayılması ve nitelikli finansmana erişim açısından son derece olumlu bir gelişmedir" diye konuştu.

SANKO HOLDİNG, DÖRT ŞİRKETİ İLE **ISO 500** LİSTESİNDEKİ BAŞARISINI SÜRDÜRDÜ

İstanbul Sanayi Odası (ISO) tarafından şirketlerin üretimden net satışları baz alınarak her yıl geleneksel olarak gerçekleştirilen "Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu" araştırmasının sonuçları açıklandı. Temelleri 1904 yılında atılan ve günümüzde tekstil, enerji, ambalaj ile çimento-yapı başta olmak üzere birçok stratejik sektörde küresel ölçekte faaliyet gösteren SANKO Holding, bu yıl da devler ligindeki ağırlığını hissettirdi. 2025 yılı net satış verilerine dayalı araştırma sonuçlarına göre, SANKO Holding çatısı altında üretim yapan ÇİMKO Çimento ve Beton **Sanayi** Ticaret 101'inci, SANKO Tekstil İşletmeleri **Sanayi** ve Ticaret 250'nci, Süper Film Ambalaj 295'inci ve SANKO Enerji ise 335'inci sırada yer alarak Anadolu **sanayileşmesini** öncü güçü olmayı sürdürdü.

2024'E GÖRE 11 SIRA YÜKSELDİ

SANKO Holding şirketleri, üretim kapasiteleri ve satış performanslarıyla listede dikkat çekici başarıları imza attı. Yatırımlarına hız kesmeden devam eden Süper Film Ambalaj, sergilediği yüksek performansla listede 2024 yılı sonuçlarına göre 11 sıra yükselerek 295'inci sıraya yerleşti ve

konumunu güçlendirdi. Yenilenebilir enerji yatırımlarıyla dikkat çeken SANKO Enerji ise 2025 yılında, geçen yılın sonuçlarına göre listede 2 basamak yükselerek 335'inci sıraya yerleşti. Üretim, istihdam ve ihracat odaklı büyüme Yüzyılı aşkın geçmişiyle Türkiye'nin **sanayileşme** yolculuğuna liderlik eden SANKO Holding, dört büyük lokomotif şirketiyle **ISO 500** listesinde yer alarak ülke ekonomisine sağladığı katma değeri bir kez daha tescilleme oldu. Grup, her yıl düzenli olarak yer aldığı bu prestijli listedeki kalıcı başarısını, Ar-Ge yatırımları, sürdürülebilir üretim

modelleri, yüksek istihdam gücü ve küresel pazarlardaki etkin ihracat stratejileriyle pekiştiriyor.

GEBZE'DEN 67 FİRMA LİSTEYE GİRDİ

İstanbul Sanayi Odası (ISO) tarafından açıklanan "Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu 2025" listesinde Gebze Ticaret Odasına kayıtlı 67 firma yer aldı. GTO Başkanı Abdurrahman Aslantaş, listeye giren firmaların Türkiye'nin küresel rekabet gücünün artmasına önemli katkılar sağladığını belirtti. Aslantaş, "Üretim, ihracat, yatırım ve istihdam alanlarında ortaya koydukları başarılarla sadece bölgemize değil, ülkemizin ekonomik kalkınmasına da önemli katkılar sunuyorlar. Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları arasında yer alan üyelerimiz, Gebze'nin üretim gücünün, girişimcilik ruhunun ve **sanayi** birikiminin en güçlü temsilcileridir" dedi. Aslantaş, Türkiye ekonomisine değer katan firmaların başarılarının artarak devam etmesini ve uluslararası pazarlarda daha güçlü yer almasını temenni ederek, "Gebze Ticaret Odası olarak üyelerimizin üretim, ihracat ve yatırım yolculuklarında yanlarında olmaya, bölgemizin ekonomik gücünü daha da ileri taşımak için çalışmaya devam edeceğiz" diye konuştu.

SIRA	KURULUŞ ADI	DEĞİŞİM
1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	■ -
2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	■ -
3	Star Rafineri A.Ş.	■ -
4	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.	▲ 2
5	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	▼ 1
6	Arçelik A.Ş.	▲ 1
7	TUSAS-Türk Havacılık ve Uzay Sanayi A.Ş.	▲ 1
8	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı	▲ 8
9	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	▲ 2
10	Mercedes-Benz Türk A.Ş.	▲ 2

Ekonomi

Dr. H. Bader Arslan

ISO 500 alarm veriyor: Tekstil ve hazır giyim kaderine terk edilmemeli

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından Haziran ortasında kamuoyuna açıklanan 2025 yılı 'Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu' listesi, makroekonomik dinamikler ve sektörel dönüşümler açısından son derece dikkat çekici ve üzerinde düşünülmesi gereken yapısal sonuçlar barındırıyor.

İSO 500 2025'teki **sanayi-**mizin röntgenini çeken bu kapsamlı veriler, Türkiye ekonomisinin geleneksel taşıyıcı kolonlarında ciddi bir kırılma yaşandığını gösteriyor. Raporda öne çıkan birkaç çarpıcı dinamikle başlayalım:

- 500 büyük şirketimizin toplam üretimden satışları yüzde 28 artışla 11.1 trilyon liraya ulaştı. Satışlarda reel olarak sadece yüzde 2.1'lik oldukça sınırlı bir büyüme var.
- En büyük 500 şirketin toplam istihdamı yüzde 2.5 oranında gerileyerek 804 bin kişiye düştü. Buna karşın, çalışan başına ödenen brüt maaş ve ücretler enflasyonun üzerinde, yüzde 42.9 artış gösterdi.
- Tam 152 şirket geçen yıl zarar etti ve bu 2001 krizinden bu yana en yüksek düzey.
- Belki de en önemli veri şu ki bu 500 şirketi bir bütün olarak ele aldığımızda, şirketlerin kârlarının yüzde 85'inin faize gittiğini görüyoruz.

YAPISAL KIRILMANIN İŞARETLERİ

Dikkatlerden kaçtığına

düşündüğüm bir başka konu ve **sanayimizde** yapısal kırılmanın en somut göstergelerinden biri, listedeki tekstil ve hazır giyim şirketi sayısının 29'a kadar gerilemiş olması... Sektördeki büyük firmaların Türkiye'nin en büyükleri arasındaki ağırlığını kaybetmesi, sadece bir önceki yıllara kıyaslanarak geçirilebilecek dönemsel bir gerileme veya gecici bir konjonktür dalgalanması olarak okunamaz. Karşımızda, yapısal bir kırılmanın işaretleri var. Yakın geçmişe, 2021 yılına gittiğimizde, **ISO 500** listesinde tam 59 tekstil ve giyim şirketi yer almaktaydı. O dönem **sanayinin** zirvesinde ağırlığını hissettiren sektör, sadece 4 yıl gibi kısa bir süre zarfında adeta yarı yarıya eridi.

Normal şartlar altında **ISO 500** listesindeki bu dramatik eksilme için şu ilkönlü teorik yaklaşımı sergilemek mümkün olabilirdi: "Tekstil ve giyim şirketlerinin kendi iç dinamiklerinde yaşadığı zayıf performans bu sonucu doğurmuş olabileceği gibi;

teknoloji, savunma, kimya veya otomotiv gibi diğer lokomotif sektörlerin çok daha radikal bir performans artışı yakalayarak tekstil firmalarını listenin gerisine itmesi de bu duruma yol açmış olabilir" diyebilirdik. Ancak Türkiye'nin mevcut **sanayi** gerçekliğiyle yüzleştirmizde hepimiz çok iyi biliyoruz ki; esas ve yadsınamaz sebep, doğrudan doğruya ilk seçenek; yani tekstil ve giyim sektörünün kendi içinde yaşadığı kan kaybı.

10 YILLIK BİR BÜYÜME VE KAPASİTE BİRİKİMİ KAYBEDİLDİ

Bu iki köklü sektörde yaşanan kan kaybını, pazar kaybını ve gerilemeyi teyit eden diğer bir somut ve makroekonomik

gösterge ise doğrudan imalat tarafında gerçekleşen fiziki üretim düzeyleri. Sadece ciro veya finansal listeler değil, fabrikalardaki çarkların dönüş hızını ölçen tekstil ve giyimle yönelik **sanayi** üretim endeksi, uzun bir süredir diğer **sanayi** kollarının ortalamasına göre çok daha zayıf, kırılgan ve negatif ayrırsan bir seyir izliyor. Tekstil üretimi 2022 yılının başından itibaren, hazır giyim üretimi ise 2023 yılının son dönemlerinden itibaren sert bir düşüş grafiği sergiliyor. Üstelik her iki sektörün de fiziki üretim hacmi 7-8 yıl önceki üretim düzeylerine kadar geri dönmüş. Bu durum, sektörün neredeyse on yıllık bir büyüme ve kapasite birikimini kaybettiği anlamına geliyor.

ISO-500'de Tekstil-Giyim Firmaları

Kaynak: **İstanbul Sanayi Odası**

TALEP İTHAL ÜRÜNLERE KAYIYOR

Biliyorsunuz, Türkiye ekonomisinin son 3-4 yıllık büyüme hikâyesinin baş aktörü yurt içi tüketimdeki hızlı artış. Öyle ki; perakende satış hacmi reel olarak 2021'den bu yana yüzde 80'e yakın yükseldi. Oysa üretim tarafında böyle bir yükseliş yok. Tekstil ve hazır giyim sektörlerinin üretim ve satış dinamiklerinde de buna benzer bir durum var. Ülkede iç tüketim artmaya devam ederken, yerli üretim geriliyorsa, bu durum çok net bir şekilde piyasadaki tüketim talebinin yerli üründen ithal ürünlere kaydığını gösterir. TÜİK verilerine göre hazır giyim ithalatımız, yerli üreticinin pazar kaybettiği 2020 yılından bu yana tam 3 katına ulaşmış durumda. İstihdam kayıpları, fabrikalardaki öncü satın alma eğilimlerini gösteren sektörel PMI endeksinin kalıcı olarak esik değerin altında kalması ve adliyelere yansıyan konkordato ilanları gibi alanlarda da benzer alarm verici işaretler peş peşe kendisini gösteriyor.

STK'LARIN VE KAMUNUN SORUMLULUĞU OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORUM

Bu kritik noktada, krizin teknik nedenlerine, maliyet kalemlerine, kur politikalarına veya küresel talep daralması gibi uzun uzadıya sayılabilecek "neden ve nasillara" detaylıca değinmek, şu anki temel makro gerçeği değiştirmeyeceği için amaca çok da hizmet etmeyecektir. Ancak madalyonun diğer yüzüne bakıldığında; bu krizin ortaya çıkmasında ve büyümesinde, üreticilerin, STK'ların ve kamu idaresinin değişen oranlarda sorumluluğu olduğunu düşünüyorum. Bugün Türkiye'de tekstil ve hazır giyim alanında faaliyet gösteren, irili ufaklı toplamda 90 bine yakın imalatçı firma bulunuyor. Bu sayısal büyüklük daha genel bir perspektifle ele alındığında inanılmaz bir tabloyu ortaya koyuyor: Sanayi sektörlerimizde faaliyet gösteren tüm tescilli firmaların beşte biri gibi (yaklaşık yüzde 20) muazzam ve asimetrik bir oranını, tek başına tekstil ve hazır giyim üreticileri

oluşturuyor. Ancak bu niceliksel büyüklük, niteliksel bir avantaj sağlamıyor. Aksine, modern küresel ekonomideki teknolojik dönüşüm trendlerine ve Türkiye ekonomisinin vizyoner yapısal dönüşüm hedeflerine hiç de uygun olmayan, rasyonellikten uzak asimetrik bir ağırlık bu. Bu alanda yaptığım konuşmalarda dinleyicilere sorduğum şu soruyu burada size de yönelteyim: "Türkiye sanayisini en baştan, sıfır noktasından yeniden kurguluyor olsanız, tekstil ve giyim sanayi işletmelerindeki payının ne olmasını öngörüldünüz?" Cevabınıza baz oluşturması adına size şu bilgiyi de vereyim. Küresel mal ticareti yaklaşık 26 trilyon dolar iken tekstil ve giyim ürünleri bunun 800 milyar dolarını temsil ediyor. Yani toplam ticaretteki payı yüzde 3'ün biraz üzerinde. Konuya dönelim... Sektörde yaşanan aşırı yoğunlaşma ve kontrolsüz büyüme, firmalar arasında yıkıcı bir fiyat rekabetini de beraberinde getirdi. Gelinen noktada, küresel rekabet gücünü kaybeden sektördeki

bazı firmalar arasında, yükselen maliyetleri aşağı çekebilmek adına yasal olmayan yollara, kayıt dışılığa yönelen ve kaçak işçi çalıştırarak ayakta kalmaya çalışanların sayısı azımsanmayacak boyutlara ulaştı. Buna mukabil, sektörün geleceğini kuruluması gereken ilgili sivil toplum kuruluşlarının (STK'ların, birliklerin ve odaların) gerek sektörün kendi iç dinamiklerinde, gerekse sektör-devlet iletişim köprüsünde bu sağlıklı kapasite fazlasını engellemek ya da bu yapıyı sistematik bir şekilde erterek katma değerli alanlara yönlendirme konusunda etkili, vizyoner ve sonuç odaklı çalışmalar yapıp yapmadığını maalesef bilmiyoruz. STK'ların bu süreçte proaktif bir strateji üretilmediği veya seslerini karar vericilere yeterince duyuramadığı aşikâr. Madalyonun kamu tarafına bakıldığında ise idare tarafından uygulanan teşvik mekanizmalarında ve en önemlisi denetim boyutunda (vergi, sosyal güvenlik ve iş güvenliği standartları) bugünkü sorunla karşılaşmadan çok daha önce, koruyucu ve önleyici tedbirlerin kararlılıkla alınması gerekirdi. Bundan sonrası için de devlet teşkilatımıza büyük görevler düşüyor. Devlet aygıtı içerisindeki ilgili kurum ve bakanlıkların, ülkedeki sektörel yapılanmayı, stratejik ihtiyaçları ve coğrafi dağılımı makro düzeyde planlama ve yönlendirme görevi olmalı. Serbest piyasa ekonomisi, basıboşluk anlamına gelmiyor. Her girişimci, ülkenin genel sanayi stratejisini gözetmeksizin, sadece kendi bireysel niyetine ve kısıtlı öngörüsüne göre istediği her alanda ve istediği her şehirde rastgele yeni bir iş kuramamalı, kaynak israfına yol açamamalı. Rasyonel bir planlama yapılmazsa, bugün tekstil ve giyim sektöründe tecrübe edilen durum, gelecekte ülkenin diğer sektörlerinde de aynen yaşanabilir. Kaynakları kısıtlı bir ülke olarak aynı hataları tekrarlama lüksümüz yok.

“

HER NE KADAR TRENİN BAZI VAGONLARI KAÇMIŞ OLSA DA; TÜRKİYE İÇİN HÂLÂ PROAKTİF, AKILCI, PLANLI VE SİSTEMATİK BİR SEKTÖREL DÖNÜŞÜMÜ GERÇEKLEŞTİREBİLECEK HAREKET ALANI MEVCUT. YILLAR BOYUNCA BU ÜLKENİN YATIRIMININ, İSTİHDAMININ, ÜRETİM KÜLTÜRÜNÜN VE EN ÖNEMLİSİ İHRACATININ BELKEMİĞİ VE OKULU OLAN TEKSTİL VE HAZIR GİYİM SEKTÖRLERİ; ONCA YILLIK EDİNİLMİŞ MUAZZAM BİLGİ BİRİKİMİ, ULUSLARARASI KNOW-HOW VE DENEYİM GÖRMEZDEN GELİNEREK KENDİ KADERİNE BIRAKILMAMALI.”

İSO VE TÜRKİYE İŞ BANKASI'NDAN KOBİ'LERİN DÖNÜŞÜMÜ İÇİN STRATEJİK İŞ BİRLİĞİ

İSTANBUL SANAYİ ODASI Stratejik Dönüşüm Merkezi'nin (İSO SDM) ilk saha iş birliği, Türkiye İş Bankası ortaklığıyla "Dijitalleşme ve Değer Odaklı Büyüme Programı" kapsamında hayata geçti. İmalat sektöründeki KOBİ'leri dijitalleşme ve yeşil dönüşüm gibi 5 temel eksenle destekleyecek programda, İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Bu iş birliğiyle **sanayicimizin** yarınını bugünden güvence altına alıyoruz" derken; Türkiye İş Bankası Genel Müdürü Hakan Aran ise şunları kaydetti: "Program; işletmelerde veriden değer üretmeyi, fiziksel bir ürünü hizmete dönüştürmeyi ve yapay zekânın gücünden yararlanmayı hedefliyor. İş Bankası olarak programın danışmanlık sürecine destek verirken, yatırımların hayata geçirilmesi fazında da finansman sağlayacağız."

Erdal Bahçivan
İstanbul Sanayi Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

“Döngüsel ekonomide korunması gereken sermayedir”

İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, Sıfır Atık Forumu 2026’da yaptığı konuşmada, döngüsel ekonomi ve sıfır atık yaklaşımına değindi.

İstanbul Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, Sıfır Atık Forumu 2026 kapsamında “Sıfır Atık Perspektifiyle Sürdürülebilir Büyüme: **Sanayinin** Döngüsel Ekonomiye Geçişi” başlıklı ana oturumunda yaptığı konuşmada, sıfır atık yaklaşımının **sanayi**, kalkınma, rekabet gücü ve gelecek nesiller açısından taşıdığı stratejik öneme dikkat çekti.

Konuşmasında dünya ekonomisinin her yıl yaklaşık 100 milyar tonun üzerinde kaynak tükettiğine dikkat çeken Bahçivan, buna karşın bu kaynakların yalnızca küçük bir bölümünün ekonomik döngü içinde yeniden değerlendirilebildiğini belirtti. Nüfus artışı, kentleşme, enerji ve ham madde talebindeki yükselişin yeni bir üretim anlayışını zorunlu kıldığını dile getiren Bahçivan, “Bugün meselemiz yalnızca daha fazla üretmek değil; daha akıllı, daha verimli üretmektir. Daha az kaynak

la daha fazla değeri, mümkünse hiç atık oluşturmadan üretmektir” dedi.

Sıfır atık yaklaşımının yalnızca bir çevre politikası olmadığını, bir kalkınma, üretim ve refah modeli ve bir medeniyet vizyonu olduğunu belirten Bahçivan “Döngüsel ekonomide, kaynaklar tükenen varlıklar değil korunması gereken sermayedir. Bir fabrikanın attığı başka bir fabrikanın ham maddesi olabilir. Bugünün attığı yarının kaynağı olabilir. Doğanın milyonlarca yıldır yaptığı şey de tam olarak budur” sözleriyle döngüsel ekonomi yaklaşımının temel felsefesini ortaya koydu. Konuşmasında İstanbul ve Anadolu’nun üretim, ticaret ve medeniyet birikimine de değinen Bahçivan, Türkiye’nin sürdürülebilirlik hikâyesinin köklü medeniyet birikimini çağın teknolojileriyle buluşturma iddiası taşıdığını söyledi. Bahçivan, ekonomik büyüme, toplumsal refah

ve çevresel sorumluluğun aynı vizyon içinde ele alınması gerektiğini belirterek, bugün atılan her adımın gelecek nesillere daha dirençli ve daha müreffeh bir dünya bırakma sorumluluğu taşıdığını ifade etti.

İSO’nun 23 bine yaklaşan üyesiyle Türkiye **sanayi** üretiminin yaklaşık üçte birini temsil ettiğini hatırlatan Bahçivan, yıllar içinde farklı sektörlerden çok sayıda üretim tesisini ziyaret ettiğini anlattı. Geçmişte **sana-yicilerle** yapılan görüşmelerde daha çok enerji maliyetleri, finansmana erişim, ihracat pazarları, kur riski ve iş gücü maliyetlerinin konuşulduğunu belirten Bahçivan, bugün bu başlıklara suya erişim, karbon ayak izi, kaynak verimliliği, yeşil finansman ve sürdürülebilir tedarik zincirlerinin de eklendiğini söyledi. Bahçivan, İSO’nun **sanayinin** dönüşümüne destek olmayı temel amaçları arasında gördüklerini de belirtti.

İş Bankası ve İSO'dan KOBİ'lere 300 milyon dolarlık dönüşüm desteği

İş Bankası ile **Istanbul Sanayi Odası (İSO)**, finansmana erişim sorunu yaşayan KOBİ'ler için "Değer odaklı dijitalleşme ve büyüme programı" başlattı. Program kapsamında bir yıl içinde 100 KOBİ'nin dönüşümü hedefleniyor. İş Bankası Genel Müdürü Hakan Aran, her KOBİ için 2-10 milyon dolar arasında değişen yatırım bütçelerinin uygun koşullarla finanse edileceğini, toplamda en az 300 milyon dolarlık kaynak sağlanacağını açıkladı. Programla KOBİ'lerin dijitalleşme, verimlilik artışı ve hizmetleşme yoluyla rekabet gücünün artırılması hedeflenirken, pilot uygulamalarda maliyetlerde %18'e varan tasarruf elde edildiği belirtildi. HABER MERKEZİ